

csak gyönyörködni tudtak. Ez volt a legigazibb elismerés.

Vajda Ferenc scenikus, korábban a Középülettervező Vállalat szakfőmérnöke. majd egy szövetkezet fejlesztési főmunkatársa, mára pedig a Stenger & Vajda Világítástechnikai osztrák-magyar Kft társtulajdonosa, a Magyar Pavilon világítási és hangtechnikai rendszerének tervezője és részben kivitelezője.

MAGYAR IKON

Kedves Makovecz Imre!

Megtisztelő felkérésedre adott alábbi „pályázatomban” minden szempontból rendhagyó, hiszen a pályázat időpontja, egyre szűkebbre zsugorodó keretei, de legfőképpen maga a vállalkozás kihívása is rendhagyó, s rendhagyó vagyok én magam is, mint filmesináló, múltbeli gyökereim, hovatartozásom tudata és egyéb érdektelen irracionális és ideológikus tényezők összessége miatt.

Mindez számodra teljesen érdektelen lenne, ha nem lenne felém egy elvárás: írjam le azt a tíz perces filmet, amely a dolgok kedvező fordulata esetén a magyar pavilonban vetítésre kell kerüljön.

Én azonban számodra e témával kapcsolatos értelmi, érzelmi, szerkezeti foszlányok s a megmunkálás akadályait legyőzni képes intuiciókról szóló „vallomáson” kívül semmiféle testületileg, filmszakmailag vagy dramaturgiailag értékelhető forgatókönyvet írni nem tudok.

Az elképzelés ami bennem MAGYAR IKON címen formálódik – de kiteljesedni csak az anyag és az én viszonyom egymáshoz viszonyában képes – olyan, mint egy ezer darabra tört ikon, melynek minden szétrepesztett darabja a keletre vetett „európaiság” valós, szügerált és látszólagos kitaláltságából táplálkozó drámaiságot sűríti befogadható látványná, melyben a magyar sajátos sorspozícióban ott bírkózik a megmaradás ereje a körmönfont spekulációval, a megmaradásba vetett maradék hit létküzdelmét vívja a cinizmus sáncai mögül kárörvendve uszító köpönyegforgatókkal; „ahol puffad a működő tőke a dudvával benőtt gyárudvarokon, s ölelkezik velük a hiány”.

E sok részre zúzódtott ikon darabjai FELÉPÍTETT VÍZUÁLIS KOMPOZÍCIÓK és TÖRTÉNELMI DOKUMENTUMOK szerves folyamatként kerülnek nézői elé a sok részre töredezett képmézőn, akik azonban az emocionálisan megragadó képözönből a befogadhatóság korlátai miatt minden alkalommal más hangsúlyokat, más összefüggéseket és benyomásokat érzékelnek majd, csak egy valami lesz minden meglepetésnél azonos bennük, a vizuális kompozíció végére letisztuló egyetlen képből sugárzó erő és hit reménye a hosszan kitartott egyetlen fájdalom hanggal aláfestve.

Egy FILMTÖREDEK, mely a nézőnek „ezer arcát mutatja”, de utolsó pillanataira a sors kiismerhe-

tetlen szövevényéből kinagyítja a nembeli lehetőség belüli „maximumot”.

Egy FILMTÖREDEK, amely milliónyi meglévő és létrehozandó filmkockából épül, melyek verbálisan csak körülírhatók, mely szöözönből az utólag betekintő is beavatottá válhat, de az elvégzendő munka pilléreit e pillanatban mégis inkább a jegyzetfoszlányok, rajzok, zenei szerkezetvariációk s elmélkedések jelentik.

Ime a terv, mely számomra belső kihívás, s így van rá esély, hogy másoknak közvetíthető művé vállljk, de ez csak esély a külső körülményekkel való küzdelemre, s nem garancia.

Budapest, 1991. november 25.

Tisztelettel és szeretettel:

Dárday István



Geleta

A MŰSZAKI HALADÁST NEM LEHET NULLSZALDÓVAL MÉRNI

Beszélgetés Tóthné Dr. Pásztor Zsuzsa kormánybiztos-helyettesessel

Országépítő: Nagy sikere van a magyar pavilonnak. Számított erre, számított ekkora nemzetközi visszhangra?

Dr. Pásztor Zsuzsa: Öszintén mondom, hogy nem, de ugyanakkor reméltem is. Amikor 1990 novemberében a kormány elé terjesztettük a sevillai világkiállításon való szereplés koncepcióját, akkor az volt a célunk, hogy Magyarországot egy rokonszenves országnak mutassuk be, olyannak, ahol mindenkit szeretettel várnak. Az volt a célunk, hogy egy olyan közegben, ahol 112 ország és 60 multinacionális vállalat jelenik meg, ott ez egyértelműen kiderüljön. Ugy látszik, hogy ezt már az építkezés menetében sikerült elérnünk. Nem én mondom: a spanyoloktól hallottam, hogy a meg-